

De preek van de leek

Paulien Cornelisse

Gehouden op 6 november 2011

Schriftlezingen: Exodus 3:1-14 en 4:1-16

PREEK

Mozes was veertig toen hij uit het paleis van de farao vertrok. Hij was tachtig toen hij bij het brandende braambos stond. En hij ging dood op zijn 120e, toen hij Israël zag liggen, en wist dat zijn missie volbracht was. Dit om mensen die gekweld worden door te hoge ambities een beetje gerust te stellen: life begins at eighty.

Het leuke aan het verhaal van Mozes is dat hij echt een anti-held is. Iemand die al veertig jaar schapen van zijn schoonvader aan het hoeden is, dan wordt toegesproken vanuit een brandende struik. De struik geeft opdrachten. En Mozes, anti-held die hij is, gaat daar dan ook nog min of meer in mee. Veel mensen, die lekkerder in hun vel zouden zitten, zouden denken: "Bedankt Struik, maar zoek het lekker zelf uit." Mozes niet. Misschien kwam dat ook wel omdat hij al zijn hele leven het gevoel had niet op zijn plek te zijn. De eerste veertig jaar in het paleis, als vreemdeling. De tweede veertig jaar in de woestijn, weer als vreemdeling. Zo erg een vreemdeling trouwens, dat hij zijn eerste zoon Gersom noemde, en dat betekent vreemdeling. Een goed voorbeeld van hoe ouders hun kinderen kunnen opzadelen met hun eigen frustraties.

Ik denk dat na tachtig jaar van denken 'waar gaat dit over, waar moet ik heen, waarom lukt mij niks' een brandende struik nog wel eens de oplossing kan zijn. Zo absurd verzin je het zelf niet. Op grond van de brandende struik dacht Mozes eindelijk: "ik hoor hier niet, dit klopt allemaal niet, maar nu krijg ik opdrachten van god, vanuit een brandende struik. Vooruit met de geit." Bijzonder is ook dat Mozes dit allemaal onwillig en chagrijnig ondergaat. Hij wil helemaal niet in actie komen, want hij komt met allerlei tegenwerpingen, waar God totaal niet van onder de indruk is. Mozes' belangrijkste tegenwerping is dat hij niet goed kan praten. Ja allicht kan hij niet goed praten, hij is niet opgegroeid bij zijn eigen volk. Zijn moedertaal is Egyptisch, zijn aangenomen taal is de taal van Midian. En nu moet hij als buitenstaander de Hebreeërs gaan leiden. Hij voelt dat hij er niet bijhoort.

Even terzijde: dat is ook wat mensen doen, ze sluiten elkaar buiten, en vooral op gebied van taal. Sinds ik over taal schrijf, is het ongelooflijk hoeveel mensen er op mij afkomen die echt verontwaardigd zijn dat er bijvoorbeeld mensen bestaan die 'hun lopen' zeggen in plaats van 'zij lopen'. Verschrikkelijk! Dat zijn mensen die verder best aardig zijn, maar verkeerd praten roept bij die mensen een woede op. Dan kun je van alles tegen ze zeggen. Dat het ooit ook maar bedacht is wat goed is en wat fout. Dat nou eenmaal niet iedereen dezelfde opleiding heeft genoten. Dat het ook wel mooi is dat er nu meer soorten mensen met elkaar praten. Toen mijn opa klein was, was er op zijn schoolplein een stuk betegeld en een stuk niet. Het betegelde stuk was voor de rijke kinderen, het onbetegelde voor de armen, zoals mijn opa. Verschillende klassen werd het toen dus letterlijk onmogelijk gemaakt om met elkaar te praten. Nu krijgen goddank meer mensen dezelfde mogelijkheden, en dat resulteert erin dat we elkaar meer horen praten. Met al onze afwijkende accenten en uitdrukkingen erbij.

En toch zal iedereen het wel herkennen, dat je iemand meteen indeelt als 'een van ons' op grond van wat hij of zij zegt. Dat is niet mooi, maar het gebeurt wel. Ikzelf bijvoorbeeld, toen dat EO-meisje "grutjes" zei. Dat plaatste haar in een andere groep. Niet bij mij.

Dit ziet Mozes in, hij moet een groep mensen gaan redden die alleen naar de letter zijn groep is, niet naar de geest. Een kansloos project, maar hij begint eraan. Want met die schapen in de

De preek van de leek

woestijn, dat was misschien ook wel een kansloos project. Als je staat te praten met een brandende struik, dan weet je dat er iets moet veranderen in je leven. Wat niet wil zeggen dat het dan ook in een keer klaar is met al je getwijfel. Mozes heeft gezegd: Vooruit met de geit. Een nieuw iets in zijn leven.

Het jammere is dat er zo veel in wereld wordt bepaald door mensen die weinig twijfelen. De grote dictators, die twijfelen niet. Extremisme is een gebrek aan twijfel. Want kijk maar. Even als gedachte-experiment: Zou Adolf Hitler wel eens hebben gedacht: “Zo, en nu eens wat vernietigingskampen bouwen. Of... wacht. Is dat nou... ik weet even niet meer. Ik ga even een dutje doen.” Natuurlijk niet! Zoiets bizars en slechts kun je alleen maar bedenken als je er niet aan twijfelt. Twijfelaars zijn niet zo standvastig, omdat ze weten dat er weinig vast is om op te staan. Daarom kunnen twijfelaars zich ook zo moeilijk verzetten tegen extremisten. Het ligt niet in je aard. Zegt iemand iets heel stelligs, dan ga je daar niet tegenin met “HET IS ALLEMAAL NIET ZO ZWART-WIT”, maar dan ga je zitten bedenken dat mensen blijkbaar heel verschillend zijn en dat andere mensen blijkbaar zonder twijfel kunnen leven. En zelfs dat weet je niet zeker, daar twijfel je over, dus dan ga je maar weer een dutje doen.

Als twijfelaars in actie komen, dan is dat vaak ook nog maar halfslachtig, want twijfelaars weten dat niet alles altijd goed komt. “Ah joh, komt wel goed”, dat is een loze formule, niet met iedereen komt het goed, en niets vertelt je dat jij niet degene zou zijn bij wie het allemaal niet goed komt. Twijfelaars hebben vaak gelijk. Maar goed, dat vind ik natuurlijk ook omdat ik zelf een twijelaar ben. Terwijl ik denk dat juist de twijfelaars, als ze iets doen, vaak heel mooie dingen doen. Niet per definitie. Maar het kan wel! Omdat ze in ieder geval niet dat blinde hebben van extremisten. Die megalomane, bizarre en slechte projecten waar extremisten mee komen, die zouden ons bespaard blijven, als de wereld zou draaien om de twijfelaars.

Mozes twijfelde dus aan wat hem in de schoot werd geworden. Sterker nog, hij dacht zeker te weten dat hij niet de geschikte persoon was. En in zekere zin heeft hij gelijk, hij creëert chaos in zijn rustige leven. Vanaf het moment dat hij de opdracht van God aanneemt, is het een en al gezeur. De Hebreërs hebben geen zin om naar hem te luisteren. De farao neemt hem niet serieus, pas als god gaat helpen met sprinkhaanplagen enzo, mag Mozes de mensen meeneemen naar Israël. Maar ook dat gebeurt pas na veertig jaar zwerven in de woestijn, waarin er ook weer allemaal irritante dingen gebeuren zoals dat het volk ineens niet meer in de juiste God gelooft. En dan moet Mozes snel de tien geboden gaan halen om de mensen een beetje richting te geven. Mozes is de rest van zijn leven een paniekerig man die als een niet zo erg geliefde leraar wiskunde achter de meute aanloopt en roept: “Hee, jongens, dat hadden we niet afgesproken... hee, komop jongens, even meewerken.” Ik denk dat Mozes ook na zijn besluit om gezellig mee te gaan in de wensen van god, nog vaak getwijfeld heeft of hij daarmee het goede deed. Je hoort vaak: Bij twijfel niet inhalen. Mozes haalde wel in.

Dat is de boodschap die ik graag uit dit verhaal destilleer. Twijfelaars aller landen. Blijf twijfelen. Twijfel over alles. Maar doe heel af en toe ook iets. Zeg tegen jezelf: Hup, vooruit met de geit! Het hoeft niet groot te zijn. Dans eens een tango, ook al heb je twee linkervoeten en kom je uit Oostknollendam en denk je dat iedereen je raar vindt. Ga jezelf niet haten als het niet meteen lukt om iets te doen – Mozes heeft ook eerst 40 jaar schapen gehoed voordat hij kon zeggen: vooruit met de geit. Soms zijn woestijntijden nodig, want daarna sta je pas open voor het nieuwe.

En weet dat ook als je beslissingen neemt en in actie komt, de twijfel blijft bestaan. Die gaat niet meer weg. Je zou het beloofde land wel eens niet kunnen vinden. Wie ondanks dat besef toch nog iets probeert te doen, die is dapper. Ik kan het niet anders noemen.

